

**Rezultatele monitorizării
cafenelelor, barurilor, restaurantelor din mun.Chișinău și mun.Bălți
privind implementarea Legii nr.278 din 14.12.2007 ”Privind controlul tutunului” și a HG
nr. 474 din 28.04.1998 cu privire la aplicarea mașinilor de casă și control cu memorie
fiscală pentru efectuarea decontărilor în numerar,
în perioada 23 septembrie – 6 noiembrie 2016**

În perioada 23 septembrie – 6 noiembrie 2016 voluntarii mai multor organizații neguvernamentale și activiști civici au efectuat monitorizarea cafenelelor, barurilor și restaurantelor din mun. Chișinău și mun.Bălți, pentru a verifica cum se respectă legea privind controlul tutunului¹. Monitorii au vizitat cafenelele, barurile și restaurantele în cele mai frecventate ore, și anume în perioadă de prânz (13:00 – 14:00) și seara (18:00 – 22:00). 80% din localuri (188) au fost vizitate seara (18:00-22:00).

În rezultatul monitorizării s-a constatat că **majoritatea absolută (96%) a localurilor de alimentație publică** respectă legea și **au afișat la intrare, în cel mai vizibil loc, în încăperi semnul unic de interzicere a fumatului.**

În încăperile a 92% din cafenle, baruri și restaurante nu s-a atestat fumatul. În 8% din localuri (18 - Chișinău, 2 - Bălți) s-a constatat încălcarea legislației de către proprietarii localurilor, și anume fumatul în încăpere (19 cazuri), precum și existența unei încăperi aparte pentru fumat (1 caz). Scrumiere au fost identificate în încăperile a 5% din localuri (11 – Chișinău și 1 – Bălți). La întrebarea adresată administratorului/chelnerului dacă se poate fuma în încăpere au răspuns afirmativ 8% din localuri (18 – Chișinău, 2 – Bălți). În 15 din cele 20 localuri, în care s-a constatat fumatul, la intrare în încăpere, în cel mai vizibil loc, era afișat semnul unic de interzicere a fumatului.

99% din localurile de alimentație publică respectă legea privind interzicerea publicității și promovării produselor din tutun. Doar într-un local din mun.Chișinău exista promovare a produselor din tutun prin intermediul dispozitivelor luminescente și doar într-un local din mun. Bălți se ofereau cadouri (brichete) la procurarea produselor din tutun.

Mai mult de jumătate din localuri (130 – Chișinău, 18 - Bălți) nu respectă legislația privind obligativitatea eliberării bonurilor de casă. Astfel, **în 55% din localurile de alimentație publică bonurile de casă nu se oferă clienților după ce chelneri/barmeni încasează banii.**

În 7 localuri, din mun.Chișinău, bonul de casă nu a fost oferit nici după solicitarea insistentă a clienților. În aceste cazuri, explicațiile administratorului/chelnerului au fost de genul: **”Mașină de casă și control cu memorie fiscală (MCC) este la reparație”, ”MCC este defectată”, ”Este suficient și nota de plată”.**

De asemenea, **în 7 cazuri nu a fost posibilă verificarea corespunderii sumei real achitate cu suma indicată în bonul de casă, deoarece bonurile fiscale nu au fost eliberate.** În restul 228 cazuri (97% din localuri) suma real achitată a fost identică cu suma indicată în bonul de casă.

În 2 localuri, din mun.Chișinău, administratorul a tergiversat eliberarea bonului de casă argumentând că MCC este la FISC, și imediat o aduce. În aceste două cazuri susmenționate bonurile de casă au fost eliberate peste câteva minute după ce administratorul a promis că va aduce MCC de la FISC.

¹ Legea nr.278 din 14.12.2007 republicată în temeiul art.VII, alin.(3) al Legii nr.124 din 29 mai 2015 – Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2015, nr.185-189, art.449.

În fiecare al treilea local (38%, 73 – Chișinău, 17 - Bălți) nu există afișat la vedere anunțul prin care se atenționează consumatorul despre dreptul de a cere bonul de casă (de forma și conținutul stabilit) și obligația de a-l prezenta la examinarea eventualei reclamații.

În rezultatul monitorizării au fost întocmite și transmise 20 de Sesizări către Centrele teritoriale de sănătate publică (18 – Chișinău, 2 – Bălți) pentru localurile în care s-a constatat încălcarea legii.

Monitorizarea a fost realizată în baza unei metodologii care s-a axat pe studierea implementării Legii nr.278 din 14.12.2007 "Privind controlul tutunului" și a Hotărârii Guvernului nr.474 din 28.04.1998 cu privire la aplicarea mașinilor de casă și control cu memorie fiscală pentru efectuarea decontărilor în numerar, în localurile de alimentație publică. În cadrul monitorizării s-a studiat respectarea legii antifumat în încăperi (spații închise) și nu s-a prevăzut monitorizarea teraselor sau a altor spații deschise din localurile de alimentație publică.

Localurile supuse monitorizării au fost selectate aleatoriu (204 localuri din mun.Chișinău și 31 localuri din mun.Bălți) dintr-o listă² de 601 localuri de alimentație publică de tip cafenea, bar și restaurant din mun.Chișinău și de 81 localuri din Bălți, care este deținută de Centrul de Sănătate Publică mun. Chișinău și din mun.Bălți. Astfel, în mun.Chișinău au fost monitorizate 120 cafenele, 56 baruri și 28 restaurante. În mun.Bălți au fost monitorizate 16 cafenele, 11 bariuri și 4 restaurante.

Voluntarii, care au participat la monitorizare, au fost instruiți în baza unei Instrucțiuni de monitorizare. De asemenea, fiecare voluntar a primit Fișa de monitorizare a localului de alimentație publică. Întrebările din Fișa de monitorizare au ținut de: Prezența la intrare, în cel mai vizibil loc, în încăperi a semnelor unice de interdicție a fumatului; Fumatul în încăperea; Admiterea fumatului în încăperea de către administrator; Prezența scumierelor în încăperea; Prezența publicității și promovării produselor din tutun; Eliberarea bonului de casă și Prezența, la vedere, a anunțului prin care se atenționează consumatorul despre dreptul de a cere bonul de casă.

Instrucțiunea pentru monitorizare a prevăzut întocmirea sesizărilor către Centrele teritoriale de sănătate publică în cazul depistării încălcării legii antifumat în spațiile închise din localurile de alimentație publică.

Monitorizarea cafenelelor, barurilor și restaurantelor reprezintă un instrument eficient de control asupra respectării legii privind controlul tutunului. Articolele 21, 26 și 27 din legea susmenționată interzic publicitatea tutunului și fumatul (inclusiv fumatul țigărilor electronice și a narghilelelor) în spații publice închise.

La monitorizare au participat voluntari din Asociația Studenților și Rezidenților în Medicină, Centrul pentru Politici și Analize în Sănătate, Platforma pentru Cetățenie Activă și Parteneriat pentru Drepturile Omului și activiști civici din mun.Chișinău și mun. Bălți. Monitorizarea a fost posibilă grație proiectului "Moldova fără fum de tutun" finanțat de "Campania fosta Tobacco-Free Kids" și "Bloomberg Philanthropies" și implementat de Centrul pentru Politici și Analize în Sănătate (Centrul PAS). Autorii aduc mulțumiri Ministerului Sănătății și Centrelor de sănătate publică din mun.Chișinău și din Bălți pentru suport în realizarea studiului.

² Lista nu a inclus localurile de tip: bufet, cantină, patiserie, culinărie etc., precum și localurile de tip cafenea și restaurant în care fumatul era interzis până la intrarea în vigoare a legii privind controlul tutunului.